MA 4th Semester Examination, 2020

SANSKRIT

Group - B (Philosophy)

Paper – 405

Full Marks – 40 Time – 2 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks
Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable
Illustrate the answers wherever necessary

संस्कृतभाषया देवनागर्या च सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः-

1. A) **यथेच्छं प्रश्नद्वयं समाधेयम् -** 2×2= 4

क) कोऽयं शब्दब्रह्मः कस्माज्जायते च सः ?

ख) शब्दब्रह्मणः स्वरूपं किम् ?

ग) ध्वनेः किं स्वरूपम् ?

घ) फटोटशब्दस्य कोऽर्थः ?

B) **यथेच्छं प्रश्नद्वयं समाधेयम् -** 2×2= 4

क) परमलघुमञ्जुषा कस्य कृतिरस्ति ? ग्रन्थस्यानुसारं भवतां पाठ्य प्रकरणं किम् ?

ख) परमलघुमञ्जुषानुसारं कति कारकाणि सन्ति तस्य च किं लक्षणं ?

ग) गां पयो दोग्धि इत्यत्र दुह् धातोर्व्यापारः कथं प्रदर्शयति ?

घ) ''सुपां कर्मादयोऽप्यर्थाः सङ्ख्या चैव तथा तिङाम्'' इत्यस्य कोऽर्थः ?

2. A) कारिकासु द्वयोर्व्याख्या कार्या - 4×2= 8

क) अध्याहितकलां यस्य कालशक्तिमुश्रिताः ।
जन्मादयो विकाराः षड्भावभेदस्य योनयः ॥

ख) अनादिनिधनं ब्रह्म धब्दतत्त्वं यदक्षरम् ।
विवर्त्ततेऽर्थभावेन प्रक्रिया जगतो यतः ॥

ग) प्राप्त्युपायोऽनुकारश्च तस्य वेदो महर्षिभिः ।
एकोऽप्यनेकवर्त्मेव समाम्नातः पृथक् पृथक् ॥

(Turn Over)

घ) अर्थप्रकृतितत्त्वानां शब्दा एव निबन्धनम् ।

तत्त्वाववोधः शब्दानां नास्ति व्याकरणादृते ॥

B) प्रश्नद्वयं सामधेयम् - 4×2= 8

क) कर्ताकर्म च करणं सम्प्रदानं तथैव च ।

अपादानाधिकरणमित्याहुः कारकाणि षट् ॥

ख) सम्बोधनप्रथमाया अपि कारकविभक्तित्वं साधयितुमाह ॥

ग) धातुनोक्तक्रिये नित्यं कारके कर्तृतेष्यते ॥

घ) कथं कारकमात्रे प्रथमैव भवति ?

3. सर्वेषां प्रश्नानामुत्तरं देयम् - 8×2= 16

A) क) अपवर्गसम्पादनमपि व्याकरणस्य प्रयोजनमित्यत्र विक्यपदीयकारस्याभिमतं सिद्ध्यताम् ?

OR

ख) लाघवरूपस्य व्याकरणस्य प्रयोजनविषये वाक्यपदीयकारस्याभिमतं प्रतिपाद्यताम् ?

B) क) कर्मत्वस्य लक्षणं परमलघुमञ्जुषानुसारं लिख्यताम् ?

OR

ख) अन्नं भक्षयन् विषं भुङ्क्ते इत्यत्र विषशब्दे कथं कर्मत्वं प्रतिपाद्यताम् ?